

Skutečnosti, zapisované do obchodního rejstříku

Do obchodního rejstříku nelze zapsat jakýkoli údaj, o jehož zápis navrhovatel požádá, ale jen takový údaj, ohledně kterého ukládá povinnost (a možnost) zápisu obchodní zákoník či jiný právní předpis.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 824/2006, ze dne 12.10.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci návrhu I. C. G. M. S. P. A., na zápis změn M. s. r. o., do obchodního rejstříku, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. C 49479, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. února 2005, č. j. 14 Cmo 336/2004-106, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení soudu prvního stupně ze dne 22. dubna 2004, č. j. F 37640/2004 C 49479-95, který tento soud zamítl návrh I. C. G. M. S. P. A., v jejíž prospěch bylo zřízeno zástavní právo k obchodnímu podílu jednoho ze společníků společnosti M. s. r. o. (dále jen „společnost“), aby povolil zápis údaje, že práva spojená se zastaveným obchodním podílem vykonává zástavní věřitel, do obchodního rejstříku.

Odvolací soud odůvodnil napadené usnesení tím, že odvolateli nelze přisvědčit, pokud namítá, že do obchodního rejstříku se zapisují všechny významné údaje, tedy i ty, jejichž zápis nevyplývá z textu zákona. Konstatoval, že rozsah skutečností, které se o podnikateli zapisují do obchodního rejstříku, je vymezen zákonem, jiné skutečnosti, které k zápisu podnikatel navrhne bez opory v zákonném textu, do obchodního rejstříku zapsat nelze, a to ani v případě, že by mohly lépe zobrazit skutečný právní nebo ekonomický stav zapsané osoby. Z veřejnoprávní povahy norem o obchodním rejstříku podle odvolacího soudu plyne, že do něj lze zapsat jen ty skutečnosti, které zákon výslovně upravuje. Extenzivní výklad norem veřejného práva je vyloučen. Není-li v ustanovení § 28 a násl. a § 117a obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) upraven zápis výkonu práv společníka zástavním věřitelem, pak takový zápis možný není. Soud prvního stupně na tyto právní normy podle odvolacího soudu správně odkazuje a činí z nich příléhavé právní závěry.

K tomu odvolací soud dodal, že nejde o formální přístup k výkladu obchodního zákoníku. Podstatná informace o zastavení obchodního podílu je v obchodním rejstříku publikována. Vnitřní poměry uvnitř společnosti již zákonodárce, jako v jiných podobných případech, k publikaci neoznačil. I tak je, co do rozsahu informací, česká právní úprava ve srovnání s okolními státy nadprůměrná.

Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), co do důvodů na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolatelka konstatuje, že zastavení obchodního podílu je upraveno v § 117a obch. zák. Podle § 117a odst. 4 obch. zák., není-li pohledávka zajištěná zástavním právem k obchodnímu podílu řádně a včas splněna, je zástavní věřitel oprávněn svým jménem podíl zástavce i bez souhlasu valné hromady prodat. Podle § 117 odst. 6 obch. zák. vykonává společník po dobu trvání zástavního práva i nadále

práva spojená s účastí ve společnosti. A konečně podle ustanovení § 117a odst. 7 obch. zák. platí, že jestliže se nepodaří zastavený obchodní podíl prodat způsobem uvedeným v § 117a odst. 4, je zástavní věřitel oprávněn vykonávat práva spojená s obchodním podílem od okamžiku neúspěšného pokusu o prodej.

Je tedy nutné rozlišovat dvě situace, a to před pokusem o prodej zastaveného obchodního podílu a po něm. V prvním případě je v obchodním rejstříku zapsáno zástavní právo k obchodnímu podílu, avšak práva spojená s obchodním podílem vykonává i nadále společník – dlužník. V tomto případě by zápis v obchodním rejstříku odpovídal faktickému vztahu ve společnosti.

Od této situace je nutno odlišit druhý případ, kdy se nepodaří zastavený obchodní podíl prodat a práva je oprávněn vykonávat zástavní věřitel. V souzeném případě zástavní věřitel využil svého oprávnění a vykonával práva spojená s účastí na společnosti. Je tedy nezbytné, aby bylo ze zápisu v obchodním rejstříku zřejmé i pro třetí osoby, že práva spojená s účastí ve společnosti nevykonává společník – dlužník, ale zástavní věřitel. V opačném případě by byly třetí osoby vystaveny nebezpečí, kdy v důvěře v údaje zapsané v obchodním rejstříku budou jednat se společníkem – dlužníkem jako by svá práva vykonával, neboť nebudou mít bez dalšího možnost zjistit, zda již byl proveden neúspěšný pokus o prodej zastaveného podílu.

Dovolatelka uznává, že ve výčtu údajů, které se zapisují do obchodního rejstříku, není uvedeno, že se zapisuje i požadovaný údaj. Nicméně je třeba vzít v úvahu i povahu obchodního rejstříku jakožto veřejného registru vedeného mimo jiné – a možná především – z důvodu ochrany třetích osob. Správnost informací a jejich vyčerpávající výčet má zejména pro podnikatele při jejich rozhodování v obchodních závazkových vztazích klíčový význam.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, jde zejména, jestliže rozhodnutí řeší právní otázku, kterou dovolací soud dosud nevyřešil, nebo kterou odvolací soudy nebo dovolací soud rozhodují rozdílně. Řeší-li napadené rozhodnutí určitou právní otázku v rozporu s hmotným právem, má vždy po právní stránce zásadní význam. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda lze zapisovat do obchodního rejstříku údaje, jejichž zápis zákon neupravuje.

V ustanovení § 27 odst. 1 obch. zák. se určuje, že se do obchodního rejstříku zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Které údaje o podnikatelích se zapisují do obchodního rejstříku určuje obchodní zákoník v ustanoveních § 35 a násl. Přitom ustanovení § 35 obsahuje v písmenech a) až h) obecný výčet údajů zapisovaných u podnikatelů a v písmenu i) deklaruje, že se do obchodního rejstříku zapisují i další údaje nad rámec údajů dle písmen a) až h), stanoví-li to právní předpis. Z uvedeného nepochybně vyplývá, že výčet údajů zapisovaných do obchodního rejstříku je taxativním výčtem a že tedy do obchodního rejstříku nelze zapsat jakýkoli údaj, o jehož zápis navrhopatel požádá, ale jen takový údaj, ohledně kterého ukládá povinnost (a možnost) zápisu obchodní zákoník či jiný právní předpis.

Pokud se dovolatelka odvolává na to, že skutečnost, že na zástavního věřitele přešlo oprávnění vykonávat práva spojená s obchodním podílem, je významnou skutečností z hlediska ochrany třetích osob, je třeba konstatovat, že není jedinou významnou skutečností týkající se subjektů zapisovaných do obchodního rejstříku, která se do obchodního rejstříku nezapisuje. Nemá-li však obchodní rejstřík ztratit přehlednost, která je nepochybně z hlediska ochrany třetích osob významná, nelze do něj zapisovat jakoukoli skutečnost, o jejíž zápis někdo požádá. Proto zákon omezuje rozsah zapisovaných údajů jejich taxativním výčtem. Přitom lze jistě polemizovat s tím, zda je zákonodárcem zvolený okruh zapisovaných skutečností správný, to však nic nemění na faktu, že zákon výslovně určuje, že jde o okruh, který nelze svévolně rozšiřovat.

Pro úplnost je třeba dodat, že pro ochranu třetích osob by měl být dostačující sám fakt, že obchodní podíl ve společnosti je zastaven, kterýžto fakt se do obchodního zákoníku zapisuje. Každá osoba, disponující alespoň obecnou mírou obezřetnosti, musí při takovém zápisu vycházet z toho, že existuje možnost, že nastal stav uvedený v § 117a odst. 7 obch. zák. a v konkrétním případě si ověřit, zda je společník, jehož obchodní podíl je zastaven (což je skutečnost zapsaná v obchodním rejstříku včetně jména zástavního věřitele) oprávněn vykonávat práva spojená se zastaveným obchodním podílem.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je správné, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 věta první o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)